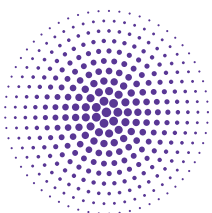

SECTORCIJFERS

Een jaar met dalende trends, maar de omzetstijging in de drukkerijen was een opsteker in 2019

Enkele highlights

Het afgelopen jaar wordt gekenmerkt door **verschillende dalende parameters**. Het aantal ondernemingen en de tewerkstelling lopen gevoelig terug en ook de investeringen nemen verder af. Positief en bemoedigend is echter de **stijging van het omzetcijfer** in de grafische sector (exclusief de dagbladen). Wij noteren voor 2019 een **groei van 5,67% tot 2,659 miljard EUR**. Het aandeel van de drukkerijen hierin is bepalend.

VOOR MEER INFO

marc.vandenbroucke@febelgra.be

Hieruit mogen we concluderen dat een **sterkere binnenlandse vraag** onze industrie goed heeft gedaan. Zeker als we terzelfdertijd vaststellen dat onze exportpositie verder verzwakt is. Bovenstaande betekent ongetwijfeld ook dat de **productiviteit en efficiëntie** van onze bedrijven en hun medewerkers is **toegenomen**. De **verderzetting van de consolidatiegolf** in de sector is hierbij eveneens kenmerkend; evenals een **betere bezetting van het productieapparaat**. Met de **export** gaat het niet goed in de sector. We noteren opnieuw een **daling tot 32,62%** van het totaal omzetvolume. De aangekondigde Brexit zal hier niet vreemd aan zijn, maar de loonkosthandicap voor onze Belgische bedrijven evenmin.

Tot slot merken wij een opmerkelijke **daling van het omzetcijfer op voor de dagbladsector**. Na de crash in 2016 stond 2019 opnieuw in het teken van een sterk krimpende markt.

1. Aantal ondernemingen (werkgevers)

In 2019 telde de grafische sector, exclusief de dagbladdrukkerijen, 751 werkgevers tegenover 802 in 2018, als volgt verdeeld over de verschillende sub sectoren (cfr. tabel 1):

- 543 t.o.v. 580 (2018) drukkerijen -6,38%
- 175 t.o.v. 185 (2018) prepress bedrijven -5,41%
- 33 t.o.v. 37 (2018) afwerkingsbedrijven -10,81%

Deze **daling** van het aantal ondernemingen is het grootst sedert 2013.

De **consolidatie in de sector** blijft zich dus voortzetten. De afname is zowel nominaal als procentueel het grootst in de sub sector van de drukkerijen.

In tegenstelling tot het aantal werkgevers, is het **aantal zelfstandigen** – met of zonder personeel - in de Belgische grafische sector in 2018(*) opnieuw **verhoogd**:

- Zelfstandigen in hoofdberoep blijven qua aantal stabiel
- Zelfstandigen in bijberoep stijgen met maar liefst 12,34%
- Zelfstandigen met een activiteit na pensioen stijgen met 5,35%

(volgens de meest recente cijfers van de RSVZ (cfr. tabel 1 bis). Deze cijfers hebben betrekking op de volledige NACEBEL 18.1.

Tabel 1 Verdeling van het aantal werkgevers in de grafische industrie (uitgezonderd dagbladdrukkerijen) in België tijdens de afgelopen jaren en volgens hoofdactiviteit (Bron: RSZ)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Druk	891	845	796	765	723	670	649	641	609	580	543
Prepress	330	300	277	245	230	219	213	208	198	185	175
Afwerking	64	63	62	64	48	49	43	40	38	37	33
Totaal	1285	1208	1135	1074	1001	938	905	889	845	802	751

Tabel 1 bis Aantal zelfstandigen in de grafische industrie (NACEBEL 18.10) (Bron: RSVZ)

	Hoofdberoep			Bijberoep			Activiteit na pensioen		
	2016	2017	2018*	2016	2017	2018*	2016	2017	2018*
In buitenland**	32	34	34	9	12	10	5	7	6
Brussels H.G.	365	371	382	108	123	130	59	61	70
Waals Gewest	721	749	707	424	441	440	190	211	212
Vlaams Gewest	2 037	2 052	2 082	907	1 012	1 204	360	375	401
Totaal	3 155	3 206	3 205	1 448	1 588	1 784	614	654	689

(*) cijfers 31/12/2019 slechts eind juli 2020 beschikbaar

(**) de verzekeringsplichtigen (zelfstandigen) die, ongeacht hun nationaliteit, niet in België (dus wel in het buitenland!) gedomicilieerd zijn, maar in België hun zelfstandige beroepsactiviteit uitoefenen en hier aangesloten zijn op het sociaal statuut van de zelfstandige.

2. Tewerkstelling

Tijdens het afgelopen jaar waren de werknemers actief in onze sector (exclusief dagbladen), verdeeld als volgt over de verschillende sub sectoren (cfr. tabel 2):

- Drukkerijen: 7368; dit is – 7,43%
- Prepress: 1349; dit is – 1,78%
- Afwerkingsbedrijven: 355; dit is – 15,88%

Hiermee gingen **682 of 7,01 % arbeidsplaatsen verloren** in de sector. Procentueel vertegenwoordigt 2019 dan ook de grootste daling van de laatste 10 jaar. Op te merken valt dat enkel grote faillissementen in het afgelopen jaar hier het leeuwenaandeel vormen van deze opvallende daling.

In 2019 hadden we volgende verdeling volgens de gewesten (cfr. tabel 3):

- Waals Gewest: 1498; dit is – 10,78%
- Brussels H.G.: 424; dit is – 6,19%
- Vlaams Gewest: 7126; dit is – 6,22%

Het Waals Gewest is hiermee – althans procentueel – de zwaarst getroffen regio.

3. Omzet

De totale omzet (zonder de dagbladen) van de sector gaat er met liefst **5,67%** op vooruit tot **2,659 miljard EUR!** Daar waar er in 2018 sprake was van een bescheiden groei van 1,47%, betekent deze groei meteen de grootste van de afgelopen 10 jaar.

Opvallend is verder dat in 2019 de sub sectoren prepress en afwerking hun omzet zagen dalen (voor de sub sector Afwerking zelfs gevoelig met –10,55 %). De groei is dus volledig

gesitueerd bij de drukkerijen die tekenen voor + 9,43%.

Tot slot stellen we een verdere en forse omzetsdaling vast voor de dagbladrukkerijen.

4. Investerings

In tegenstelling tot de omzetcijfers, is de situatie met betrekking tot de investeringen **dalend** en eveneens verschillend naar gelang de sub sector: voor de drukkerijen is er in 2019 een verdere daling tot 80,55 mio EUR (-4,51%). In 2018 bedroeg deze daling nog 17,38%. De investeringen in prepress lopen terug tot 22,36 mio EUR (-21,27%); daar waar we in 2018 voor deze sub sector nog een stijging van bijna 8% hadden. Opvallend is de **lichte stijging van de investeringen in de afwerking**, gezien alle overige parameters in deze sub sector een dalende trend vertonen. De investeringen in de dagbladsector halveren.

5. Export

Onze export volumes – inclusief de dagblad sector - **daalden** tijdens 2019 verder tot een waarde van 880,61 Mio EUR, ofwel **32,62%** van het totaal omzet volume.

Wanneer wij meer detailgegevens hebben ontvangen vanwege de NBB zullen wij in een volgende editie van First Impression deze analyse aanvullen met info over de import en de handelsbalans.

Conclusie in een corona perspectief

Uit de macro-economische cijfers voor 2019 zou mogen geconcludeerd worden dat de algemene downsizing in de sector weldra zijn bodem heeft bereikt. Zeker indien we terug onze internationale competitiviteit stimu-

leren, die nu hoofdzakelijk door het loonkosten niveau in onze grafische sector wordt verzwakt. Dit zou ook een verdere daling van de tewerkstelling kunnen stop zetten.

Evenwel, de sterkere binnenlandse vraag, die enkel de mooie omzetsijging in 2019 kan verklaren, betekent dat een vertraging van onze algemene economie een direct effect heeft op het welzijn van onze grafische ondernemingen. De voorbije corona crisis heeft dit direct effect alvast teweeg gebracht.

Daarom moeten wij vrezen dat alle trends voor 2020 er helemaal niet fraai zullen uitzien. Dat is bijzonder spijtig. Wij hopen op een positief najaar om te schade te beperken, en vooral een 2021, dat de positieve parameters van 2019 kan hernemen en bestendigen.

Daarvoor zijn echter maatregelen nodig, waarvoor onze overheden aandacht moeten hebben:

1. De verlenging van de tijdelijke werkloosheid Covid-19 tot het einde van dit jaar is cruciaal om o.m. structurele ontslagen te vermijden.
2. Indien Europese, federale of regionale initiatieven worden genomen voor financiële steun aan de zwaar getroffen sectoren; dienen deze overheden hierbij onverminderd de grafische sector in aanmerking te nemen. Wij staan immers voor creativiteit, verbinding, educatieve meerwaarde, entertainment, toegankelijke informatie en zijn de waardevolle partner van een circulaire economie!

Tabel 2 Verdeling van de tewerkstelling volgens sub sector (excl. dagbladrukkerijen) in België tijdens de voorbije jaren (Bron: RSZ)

	Druk	Prepress	Afwerking	Totaal
2009	11 707	2 224	768	14 699
2010	10 935	2 066	694	13 695
2011	10 640	1 948	669	13 257
2012	10 280	1 734	650	12 664
2013	9 688	1 522	581	11 791
2014	9 164	1 464	556	11 184
2015	8 810	1 409	374	10 593
2016	8 685	1 520	347	10 552
2017	8 276	1 290	305	9 871
2018	7 959	1 349	422	9 730
2019	7 368	1 325	355	9 048

Tabel 3 Werknemers in de grafische industrie (excl. dagbladrukkerijen) in België tijdens de voorbije jaren (Bron: RSZ)

	Brussels HG	Waaals Gewest	Vlaams Gewest	België	Jaarlijkse evolutie in %
2009	1 409	2 687	10 603	14 699	-5,58
2010	1 224	2 513	9 958	13 695	-6,83
2011	1 277	2 428	9 552	13 257	-3,2
2012	1 262	2 281	9 121	12 664	-4,47
2013	890	2 141	8 760	11 791	-6,89
2014	804	1 948	8 432	11 184	-5,15
2015	716	1 895	7 982	10 593	-5,3
2016	768	1 809	7 975	10 552	-0,37
2017	415	1 698	7 758	9 871	-6,4
2018	452	1 679	7 599	9 730	-1,43
2019	424	1 498	7 126	9 048	-7,01

Tabel 4 Omzet van de grafische industrie per sub sector voor de periode 2009-2019 in miljoen EUR (Bron: FOD Economie)

	Dagblad drukkerijen	Drukkerijen	Prepress	Afwerking	Totaal (excl. dagbladen)	Totaal (incl. dagbladen)
2009	263,90	2 295,10	501,90	69,40	2 866,40	3 130,30
2010	256,70	2 285,60	510,90	71,80	2 868,30	3 125
2011	165,60	2 245,00	511,60	95,80	2 852,40	3 018
2012	160,30	2 151,30	467,60	61,90	2 680,80	2 841,10
2013	149,02	2 111,73	477,99	56,30	2 646,02	2 795,04
2014	140,79	2 182,01	463,57	55,78	2 701,36	2 842,15
2015	111,45	2 050,91	430,43	50,99	2 532,34	2 643,79
2016	58,45	1 947,08	422,04	49,25	2 418,38	2 476,83
2017	52,90	1 965,57	465,26	49,62	2 480,48	2 533,35
2018	44,04*	2 003,64	465,39	47,98	2 517,02	2 561,05*
2019	39,74	2 192,59	424,15	42,92	2 659,66	2 699,40

* Gecorrigeerde cijfers voor 2018 die op heden vanwege de FOD Economie werden ontvangen

Tabel 5 Investerings in de Belgische grafische industrie voor de periode 2015-2019 in miljoen EUR (Bron: FOD Economie)

	Dagblad drukkerijen	Drukkerijen	Prepress	Afwerking	Totaal (excl. dagbladen)	Totaal (incl. dagbladen)
2015	4,30	89,60	26,90	4,20	120,70	125,00
2016	2,70	102,60	20,60	3,10	126,30	129,00
2017	1,80	102,10	26,30	2,47	130,87	132,67
2018	4,73	84,35	28,40	2,53	115,28	120,01
2019	2,42	80,55	22,36	2,85	105,76	108,18

Tabel 6 Aandeel van export in de omzet (dagbladrukkerijen inbegrepen) voor de periode 2009-2019 (Bron: FOD Economie)

	Export (Mio EUR)	Omzet (Mio EUR)	Aandeel van de export (%)
2009	1 141,00	3 130,30	36,45
2010	1 186,00	3 125,00	37,95
2011	1 274,00	3 018,00	42,21
2012	1 241,00	2 841,10	43,68
2013	1 113,00	2 795,04	39,82
2014	1 052,00	2 842,15	37,01
2015	949,00	2 673,96	35,49
2016	983,00	2 475,97	39,66
2017	921,00	2 533,35	36,35
2018	889,00	2 569,90	34,59
2019	880,61	2 699,40	32,62